

Släktforskarföreningen åren 2002–2012

Jakobstadsnejdens Släkt- och Bygdeforskare r.f. (tidigare "Förening för släktforskning i Jakobstad med omnejd", följt av "Släktforskarföreningen i Jakobstad") firar 2012 sitt 60-årsjubileum. Detta är en återblick över de gångna tio åren, men med återkoppling till föreningens hela verksamhetstid.

60 år är en i detta sammanhang aktningsvärd ålder. Föreningen är den äldsta utanför Helsingfors verksamma lokala släktforskarföreningen i Finland. Detta kan vi tacka pionjärerna med Paul Andersson i spetsen för. Vid föreningens tillkomst 1952 fanns flera verksamma släktforskare i Jakobstad som ville skapa ett forum för diskussion, utbyte av information men kanske viktigast av allt att bygga upp en samling av genealogiskt material, både källmaterial och forskningsresultat. Befolkningsökningen i staden under 1950- och 1960-talen medförde att nya människor flyttade in och som var intresserade av sina rötter. Geografiskt utgörs föreningens kärnområde av Jakobstad, Pedersöre och Larsmo om än forskningen pga. släktforskarnas spridda anor omfattar ett avsevärt större område.

Mycket har förändrats i världen, i Finland och i Jakobstadsregionen under 60 år. Men den enskilda individens vilja att känna sin härkomst och forska i sina rötter består. Släktforskarföreningens grundfunktion kvarstår följaktligen oförändrad om än hjälpmedlen förändrats avsevärt. Föreningens grundare 1952 kunde knappast föreställa sig den miljö som dagens släktforskare befinner sig i och där internet erbjuder en tämligen outsinlig källa för forskning i olika databaser. Det oaktat är mycket av det material som insamlades under föreningens tidiga verksamhet alljämt användbart. Den oöverskådliga arbetsinsats som Ines Kass ådagalade med att renskriva häradsrättens protokoll i Pedersöre tingslag, samt Jakobstads Rådstuvurätts protokoll är resultatet av ett långvarigt handarbete, som ger ett närmast ovärderligt tillskott till den personhistoriska och lokalhistoriska forskningen i området. Jubileumsåret till ära har ett av Ines Kass önskemål gått i uppfyllelse genom att hennes avskrifter av nämnda rättsprotokoll blir allmänt tillgängliga för forskare i och med att föreningen ger ut dem på DVD.

Trots förändrade verksamhetsförutsättningar fyller föreningen en funktion i att sammanföra nejdens släktforskare, att förmedla information, att tillhandahålla ett arkiv med ett omfattande källmaterial och ett bibliotek med under 60 år insamlad genealogisk litteratur. Man kunde tro, att med den tillgänglighet till olika genealogiska källor som finns på internet skulle en förening som denna inte längre behövas. Så förhåller det sig emellertid inte, medlemsantalet hålls rätt konstant, deltagarantalet på månadsmötena likaså. Forskningstimmar har minskat, men det oaktat noterades år 2011 1 181 timmar eller i medeltal drygt tre timmar per dag. Den sociala kontakten med andra forskare är även viktig. Yngre forskare kan dra nytta av diskussioner med äldre forskare. Ett antal föreningsmedlemmar är även verksamma inom olika släktföreningar bl.a. med släktforskning. En viktig del av föreningens verksamhet utåt, utgörs av att besvara förfrågningar som kommer från personer runt hela jordklotet angående deras förfäder och släktingar i Pedersörenejden.

Den kunskap som finns samlad hos föreningen och hos dess medlemmar kommer allt som oftast till användning vid utbyte av information och för besvarande av förfrågningar från annan ort, t.ex. från emigrantättlingar som söker sina rötter eller som försöker hitta släktingar.

En viktig funktion för föreningen utgör den lokalhistoriska dokumentation som föreningens medlemmar bedriver i form av bygdeforskning. Denna aktivitet kompletterar den motsvarande verksamhet som hembygdsföreningar och byaforskargrupper i regionen bedriver.

Jubileumsåret 2002 blev föreningens viktigaste milstolpe hittills i dess verksamhet, i och med att 50-årsjubileet kunde firas samtidigt som den nionde finlandsvenska släktforsarkonferensen ordnades i Jakobstad. Till jubileet lät föreningen uppgöra en ny logo, designed av Anna-Lisa Seiplax, samt en 50-årshistorik skriven av Lolan Björkman.

Jubileumsåret 2012 ser föreningen sålunda med tillförsikt framåt med en förhoppning om att det mervärde som ett medlemskap i föreningen kan ge, skall attrahera även kommande decenniers släktforskare.

Från föreningens 50-årsjubileum 2002. Seinäjoki Släktforskares uppvaktning mottas av fr.v. Roy Sjöblom och Verna Peltola.

Verksamhetsformer

Hjärtat i föreningens verksamhet är dess arkiv- och forskningsutrymme, sedan 1957 beläget i källaren på Pinnonäsgatan 28, men förstorat i ett par omgångar. Att utrymmet varit beläget på samma plats i 55 år har i detta fall både för och nackdelar. Arkivadressen är närmast ett begrepp i regionen, men det är även ofrånkomligt att de av föreningen hyrda utrymmena är opraktiska och allt för små för det material som föreningen samlat på sig. Verksamhetsutrymmet har behandlats många gånger under de gångna tio åren och styrelsen har undersökt olika nya alternativ. Största intresset rönste Rosenlunds prästgård, från vilken Pedersöre församling flyttade bort år 2007. Under åren 2006-2007 sonderade föreningen möjligheten att hyra in sig i en del av prästgården, men det ledde inte till resultat.

Släkt- och bygdeforskare från föreningarna i Jakobstad och Nykarleby på utflykt till Bjärgas i Larsmo 2008.

I väntan på andra lösningar har verksamheten fortsatt i befintligt utrymme. Olika förbättringar har vidtagits för att förbättra användningen. Nya elledningar drogs 2004. Biblioteket har utgjort det största problemet ifråga om utrymmesbristen. Nyttillkomna skrifter har ibland lett till att något av den äldre litteraturen plockats bort. Biblioteket fylls årligen på med gåvor, bytesexemplar och inköp. Ett omfattande arbete lades under Jan Ehnvalls ledning åren 2002-2005 på att katalogisera biblioteket enligt moderna principer. I detta projekt anlätades även långtidsarbetslösa som ställts till föreningens förfogande. Uppgörandet av namnregister över Ines Kass avskrifter av rättsprotokoll var ett annat omfattande projekt.

Lagret av mikrokort och filmer är omfattande tack vare ett långvarigt samlande, må vara, att de äldsta filmerna idag är rätt slitna. Mikrokorten har årligen kompletterats med de ur genealogisk synvinkel mest intressanta församlingarna med tanke på föreningens verksamhetsområde. Förutom församlingarnas folkbokföring finns även annat material på kort och film, bl.a. har föreningen en komplett samling av Pedersöre tingslags protokoll 1629-1809.

Den ökade tillgängligheten av genealogiskt källmaterial på internet har lett till minskade besöks- och lånesiffror i arkivet, eftersom allt mera av forskningen kan göras hemma vid datorn. År 2002 antecknades 2 861 forskningstimmar, och 1 181 år 2011. Lånen av böcker och mikrofilmer var 362 år 2002 mot 131 år 2011.

Forskningshjälpmedlen har efter hand förnyats. Under de gångna tio åren har införskaffats ett par kortläsningsapparater, en apparat som möjliggör pappersutskrift från mikrokort, datorer, DVD/CD-brännare, scanner m.m. Numera finns även internetuppkoppling i arkivet.

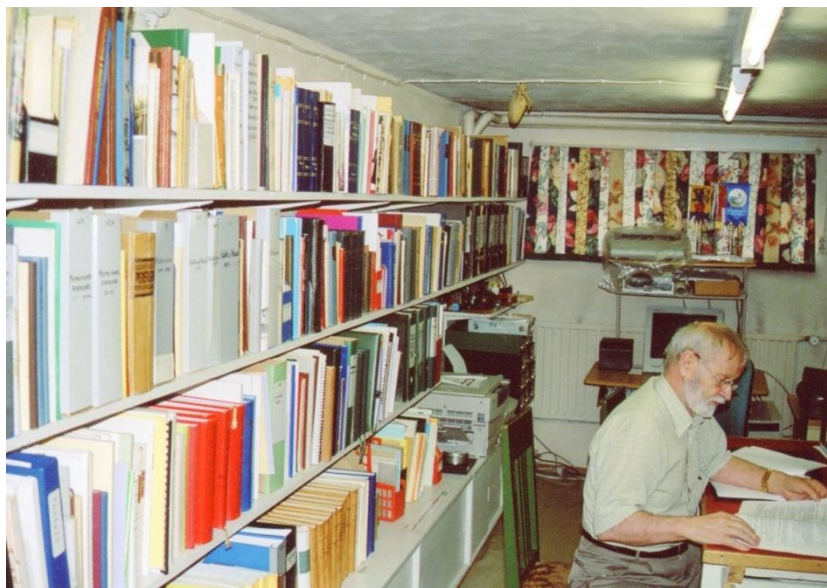
Föreningen har aktivt deltagit i olika nationella projekt för att förbättra det genealogiska källmaterialets tillgänglighet på internet. Det av Genealogiska Samfundet administrerade HISKI-projektet går ut på att församlingarnas historieböcker (de kronologiska längderna över födda, döda, vigda, flyttade osv.) matas in. Föreningen har skött detta inom sitt kärnområde. Det har varit ett synnerligen tidsödande och arbetsdrygt projekt som pågått längre än ett decennium. De enskilda uppgifterna skall matas in manuellt. Arbetet, som helt skett enbart med talkokrafter har pågått i över tio år och är fortsättningsvis inte helt klart. Huvuddragare för detta omfattande projekt har varit Sven-Erik Wik och Håkan Sjö. Finlands släkthistoriska förening har igångsatt ett projekt att skanna in bl.a. hela den kyrkliga folkbokföringen i Finland. Föreningen har 2011-2012 varit sysselsatt med att fullgöra detta inom de berörda församlingarna på sitt kärnområde.

Ett långvarigt inslag i föreningens verksamhet har varit dess månadsmöten. Denna tradition har pågått sedan januari 1953. Under perioden september-april håller föreningen ett månatligt möte för medlemmarna. Mötet hålls oftast i Synskadades lokal på Otto Malmmsgatan. Ibland företas besök i staden, då oftast till Jakobstads museum. Förutom administrativa och informativa ärenden ingår på månadsmötena oftast ett föredrag i ett ärende som berör släkt- och hembygdsforskning. Det kan röra sig om resultat från talarens egen forskning, en bok som denne publicerat eller lokala historiska händelser. Exempel på detta är renodlade släkt- eller hemmansutredningar som "Barkar i Forsby" (Stefan Barkar 2010), "Kyrkobyggarläkten Rijf" (Håkan Ahlnäs 2007), "Smädes" (Kurt Lindqvist 2005), utredningar som berör ett avgränsat område t.ex.: "Några soldatsläkter i Nykarleby (Ulf Smedberg 2006), "Hemmansägare i Kyrkoby kring Stora ofreden (Jan Ehnvall 2005), "Utbyar i Oravais" (Edgar Stenbacka 2006), en yrkeskår som "Guldsmeder i Jakobstad" (Guy Björklund 2002) och "Båtmotortillverkare i Jakobstad (Pelle Lillqvist 2009), händelser och seder som "Krimkriget i Jakobstad" (Guy Björklund 2004), "Om Julen för" (Elsa Luther 2003), "Luciatraditioner i Jakobstad" (Carola Sundqvist 2006). Till samma kategori kan också räknas "Österbotten på gamla kartor" (Henry Nygård 2006).

Ett annat tema som återkommer är information om forskningsmetoder, bl.a. sökmöjligheter på internet, arkivkunskap, släktforskningsetik och lagstadgade föreskrifter. Föredragshållare inom detta område har varit Roy Sjöblom ett flertal gånger samt bl.a. Henry Nygård och Rurik Åkerholm. Centralregistret i Pedersöre kyrkliga samfällighet presenterades, när det skapades, vid ett möte av Bo-Göran Åstrand.

I maj företar föreningen årligen en dagsexkursion till lokalhistoriskt intressanta objekt i regionen. Under senare år har denna utflykt skett tillsammans med Nykarleby släktforskare. Resmål har varit t.ex. Malax 2002, Kronoby 2004, Nykarleby 2007 och Vörå 2011. Hösten 2010 företog föreningen en studieresa till Helsingfors och bekantade sig med samlingarna i Brages Pressarkiv, Riksarkivet, Riddarhusets bibliotek och Genealogiska Samfundets bibliotek.

Interiör från arkivet 2006, Vidar Liljeqvist forskar.

Filmarkivrummet 2006, Siv Wörnström i förgrunden.

Föreningen bedriver inte egen forskning utan det är medlemmarna som forskar. För att möjliggöra publiceringen av forskningsresultat för dem som inte gett ut resultaten i egen regi, i hembygdsböcker eller dylikt, utger föreningen årligen skriften Släkt och Bygd. Denna tradition inleddes 1957 och skriften utkom först ett par gånger i året, men blev rätt snart en årsskrift. År 2011 utgavs nr 55, som omfattade 80 sidor. Största omfånget nåddes med nr 50 som uppgick till 126 sidor. För många släktforsknings- och hembygdsentusiaster i nejden är det en självklarhet att hålla sig med en komplett uppsättning av Släkt och Bygd. De flitigaste skribenterna 2002-2011 har varit Rurik Åkerholm, Berit Björklund, Roy Sjöblom och Bengt Berg, som samtliga årligen eller nästan årligen medverkat med en eller flera artiklar.

Skolning utgör en viktig beståndsdel i föreningens verksamhet och tack vare samarbete med arbetar- och medborgarinstituten i regionen har så gott som årligen under den gångna tioårsperioden hållits kurser för nybörjare där de praktiska övningarna genomförts i föreningens utrymmen. Detta har varit uppskattat och gett blivande forskare grundläggande insikter i hur släktforskning enklast genomförs,

olika källor, forskningsetik och källkritik. Speciellt med den ökande mängden genealogisk information på internet är det viktigt att nybörjare får insikter i källkritik, eftersom tilltron till informationen på nätet, eller i skriftligt material, ibland inte är tillräckligt kritisk. Flertalet kurser under det gångna decenniet har letts av Gun-May Öhman.

En kväll i veckan under samma tid som månadsmötena under året pågår, ordnas dejourering i arkivet för att nyare forskare skall ha möjlighet att diskutera och få handledning. Föreningen har under många år fungerat som förmedlare av släktforskningsprogrammet Sukujutut; sammanlagt har ca 30 program förmedlats till föreningens medlemmar.

Månadsmöte

Släktforskarkurs 2002, fr.v. Lars Riska, Svante Höglund, Päivi Kjellman, Kristina Thomén, Greta Blomqvist, kurslärare Bengt Berg, Lars Gunnar, Edgar Hagen, Ulla-Stina Åkerholm och Kirsti Wikström.

Administration

Föreningens medlemskår har hållits konstant kring 300 under hela 2000-talet. År 2001 översteg medlemmarna första gången 300, för att 2002 nå toppen med 317. Efter en nedgång ökade antalet 2011 till 316. Tack vare nybörjarkurserna har nya medlemmar årligen tillkommit.

Särskilt meriterade medlemmar har kallats till föreningens hedersmedlemmar. Nulevande hedersmedlemmar är Rurik Åkerholm (1995), Paul Granholm (2002), Verna Peltola (2005), Ralf Slotte (2005), Ragnar Löfqvist (2006) och Bengt Berg (2010). Föreningen har under årens lopp kallat sammanlagt 19 hedersmedlemmar. Vid föreningens 50-årsjubileum år 2002 utdelades som ytterligare erkänsla föreningens bordsstandard åt Frans Granroth, Valter och Vera Nyman, Rurik Åkerholm samt Åke Aspнас. Senare har bordsstandard tilldelats Roy Sjöblom (2008) och Gun-May Öhman (2012).

Föreningens angelägenheter handhas av en styrelse bestående av ordförande, vice ordförande, tre medlemmar och tre suppleanter. Suppleanterna deltar regelbundet i styrelsearbetet. Verksamheten i styrelsen präglas av kontinuitet. Ordförande hela det gångna decenniet har varit Roy Sjöblom. Åren 2005-2011 var han även styrelsemedlem i Genealogiska Samfundet i Finland och föreningen hade sålunda direktkontakt till denna riksomfattande organisation.

Föreningens trotjänare, fr.v. Rurik Åkerholm, Åke Aspнас, Valter Nyman och Frans Granroth tilldelades på 50-årsfesten 2002 föreningens första bordsstandard.

Föreningens verksamhet är beroende av en stor talkoinsats. Allt praktiskt arbete i arkivet och i samband med månadsmötena sker på talko. Många föreningsmedlemmar gör där en ovärderlig insats med att utgöra kuggar i de hjul som får föreningens verksamhet att fungera och har under lång tid skött olika funktioner som t.ex. maskintekniker, lagerskötare, bibliotekarie, uppgörare av förteckningar och register, kaffekock osv. Här kan t.ex. noteras föreningens hedersmedlem Rurik Åkerholm som varit medlem i föreningens sedan dess begynnelse, som under lång tid skött om föreningens filmlager och dessutom under många år publicerat forskningsresultat i Släkt och Bygd.

Föreningens ekonomi har de gångna tio åren varit stabil med endast ett år som uppvisade minusresultat. Medlemsavgifterna garanterar en stabil grund. Försäljningen av Släkt och Bygd samt inkomsterna från månadsmötena ger betydande inkomster. Externt erhållna bidrag utgör även en

betydande summa. Staden Jakobstad samt Pedersöre och Larsmo kommuner har gett verksamhetsbidrag. Strengbergs stiftelse har gett kännbara bidrag flertalet år under det gångna decenniet. Aktiviteterna kring föreningens 60-årsjubileum har ekonomiskt stötts av Österbottens svenska kulturfond och Svensk-Österbottiska samfundet.

Föreningens styrelse har sedan 2002 sett ut som följer:

Roy Sjöblom har verkat som föreningens ordförande sedan 1994.

Vice ordförande har varit Verna Peltola 1997-2004, Leif Back 2005-2007, Bengt Berg 2008-2009 och Tommy Olin 2010-.

Sekreterare har varit Bengt Berg 2000-2007 , Eva Holm 2008-2010 och Benita Lillsund 2011-.

Som kassör har fungerat Kerstin Norrbäck-Slotte 1995-2002, Lars Riska 2003–2004, Gun-May Öhman, 2005-2009 och Christel Sandell 2010-.

Som ledamöter och suppleanter har verkat Peter Sundfors 1992-2005, Ralf Slotte 1994-2004, Sven-Erik Wik 2001-2006, Kristina Toiviainen 2002-2003, Mary Kapténs 2004-, Ingemar Eriksson 2005-2011, Håkan Sjö 2006-2010, Rune Rönnqvist 2007-2008, Alf Blomqvist 2009-, Bengt Berg 2011- och Leif Granqvist 2012 -.

Tommy Olin

Källor:

Jakobstadsnejdens Släkt- och Bygdeforskares arkiv: Årsmötes- och styrelsemötesprotokoll, anteckningar från månadsmöten, verksamhetsberättelser, bokslut, inkomna skrivelser, bildarkiv.

Björkman, Lolan, Jakobstadsnejdens Släkt- och Bygdeforskare r.f. 50-års historik. Vasa, 2002.

Styrelsen

2012

***I bakre raden från vänster Bengt Berg, Leif Granqvist, Tommy Olin, Roy Sjöblom och Alf Blomqvist
Framme Benita Lillsund, Christel Sandell och Mary Kapténs***